



Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Store Afdeling)

29. juli 2019*

»Præjudiciel forelæggelse – ophavsret og beslægtede rettigheder – direktiv 2001/29/EF – informationssamfund – harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder – udtagning af prøver (*sampling*) – artikel 2, litra c) – fremstillere af fonogrammer – retten til reproduktion – »delvis« reproduktion – artikel 5, stk. 2 og 3 – undtagelser og indskrænkninger – rækkevidde – artikel 5, stk. 3, litra d) – citater – direktiv 2006/115/EF – artikel 9, stk. 1, litra b) – spredningsretten – grundlæggende rettigheder – Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder – artikel 13 – frihed for kunst«

I sag C-476/17,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Bundesgerichtshof (forbundsdomstol, Tyskland) ved afgørelse af 1. juni 2017, indgået til Domstolen den 4. august 2017, i sagen

Pelham GmbH,

Moses Pelham,

Martin Haas

mod

Ralf Hütter,

Florian Schneider-Esleben,

har

DOMSTOLEN (Store Afdeling),

sammensat af præsidenten, K. Lenaerts, afdelingsformændene A. Arabadjiev, M. Vilaras, T. von Danwitz, C. Toader, F. Biltgen og C. Lycourgos samt dommerne E. Juhász, M. Ilešič (refererende dommer), L. Bay Larsen og S. Rodin,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitssekretær: fuldmægtig R. Şereş,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 3. juli 2018,

* Processprog: tysk.

efter at der er afgivet indlæg af:

- Pelham GmbH, Moses Pelham og Martin Haas ved Rechtsanwalt A. Walter,
- Ralf Hütter og Florian Schneider-Esleben ved Rechtsanwälte U. Hundt-Neumann og H. Lindhorst,
- den tyske regering ved T. Henze, M. Hellmann og J. Techert, som befuldmægtigede,
- den franske regering ved D. Colas, D. Segoin og E. Armoët, som befuldmægtigede,
- Det Forenede Kongeriges regering ved Z. Lavery og D. Robertson, som befuldmægtigede, bistået af barrister N. Saunders,
- Europa-Kommissionen ved T. Scharf og J. Samnadda, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 12. december 2018, afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 2, litra c), og artikel 5, stk. 3, litra d), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet (EFT 2001, L 167, s. 10) samt artikel 9, stk. 1, litra b), og artikel 10, stk. 2, første afsnit, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/115/EF af 12. december 2006 om udlejnings- og udlånsrettigheder samt om visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med intellektuel ejendomsret (EUT 2006, L 376, s. 28).
- 2 Denne anmodning er indgivet i forbindelse med en tvist mellem Pelham GmbH (herefter »selskabet Pelham«), Moses Pelham og Martin Haas (herefter under ét »Pelham«) og Ralf Hütter og Florian Schneider-Esleben (herefter »Hütter m.fl.«) vedrørende anvendelsen af en rytmesekvens på ca. to sekunder udtaget af et fonogram tilhørende musikgruppen Kraftwerk, som Hütter m.fl. er medlemmer af, i forbindelse med optagelsen af musikstykket »Nur mir«, som er komponeret af Moses Pelham og Martin Haas og produceret af selskabet Pelham.

Retsforskrifter

Folkeret

- 3 Artikel 1 i konventionen om beskyttelse for fremstillere af fonogrammer mod ulovlig kopiering af deres fonogrammer, undertegnet i Genève den 29. oktober 1971 (herefter »Genèvekonventionen«), har følgende ordlyd:

»I denne konvention

- a) betyder »fonogram« enhver udelukkende for hørelsen beregnet optagelse af fremførelse eller af andre lyde
- b) betyder »fremstiller af fonogrammer« den fysiske eller juridiske person, som først optager lydene fra en fremførelse eller andre lyde

- c) betyder »kopi« enhver genstand, som indeholder lyde taget direkte eller indirekte fra et fonogram, og som omfatter alle eller en væsentlig del af de på dette fonogram optagne lyde
- d) betyder »spredning til almenheden« enhver handling, hvorved kopier af et fonogram direkte eller indirekte tilbyde[s] almenheden eller en del af denne.«

4 Denne konventions artikel 2 bestemmer følgende:

»Enhver kontraherende stat skal beskytte fremstillere af fonogrammer, som er statsborgere i andre kontraherende stater, mod fremstilling af kopier uden fremstillernes samtykke og mod indførsel af sådanne kopier under forudsætning af, at en sådan fremstilling eller indførsel foretages med henblik på spredning til almenheden, samt mod spredning til almenheden af sådanne kopier.«

EU-retten

Direktiv 2001/29

5 Følgende fremgår af 3., 4., 6., 7., 9., 10., 31. og 32. betragtning til direktiv 2001/29:

»(3) Den foreslåede harmonisering medvirker til gennemførelsen af de fire friheder på det indre marked og respekterer de grundlæggende retsprincipper, særlig ejendomsretten – herunder den intellektuelle ejendomsret – ytringsfriheden og almenhedens interesse.

(4) En harmoniseret retlig ramme for ophavsret og beslægtede rettigheder vil i kraft af den øgede retssikkerhed samtidig med overholdelsen af et højt beskyttelsesniveau for de intellektuelle ejendomsrettigheder medføre betydelige investeringer i kreativ og innovativ virksomhed, herunder i netinfrastruktur, og føre til vækst og øget konkurrenceevne for den europæiske industri både hvad angår udbud af indhold og informationsteknologi og generelt i en række industrisektorer og kulturelle sektorer. Dette vil kunne sikre arbejdspladser og fremme jobskabelsen.

[...]

(6) Hvis der ikke sker en harmonisering på fællesskabsniveau, vil de lovgivningsinitiativer, der allerede er taget i en række medlemsstater som svar på den teknologiske udvikling, kunne medføre betydelige forskelle i beskyttelsesniveauet og dermed hindre den frie bevægelighed for varer og tjenester, der indeholder eller er baseret på intellektuelle ejendomsrettigheder, hvilket vil føre til en ny opdeling af det indre marked og lovgivningsmæssig inkonsekvens. Følgerne af en sådan lovgivningsmæssig forskel og uvished vil få større betydning i takt med videreudviklingen af informationssamfundet, der allerede har betydet en kraftig forøgelse af den grænseoverskridende udnyttelse af intellektuel ejendomsret. Denne udvikling vil og bør styrkes yderligere. Betydelig lovgivningsmæssig forskel og uvished med hensyn til beskyttelsesniveauet kan hindre stordriftsfordele for nye varer og tjenester, der indeholder ophavsrettigheder og beslægtede rettigheder.

(7) Fællesskabets retlige ramme for beskyttelse af ophavsret og beslægtede rettigheder bør derfor også tilpasses og suppleres i det omfang, det er nødvendigt for det indre markeds funktion. Nationale bestemmelser om ophavsret og beslægtede rettigheder, der er meget forskellige fra den ene medlemsstat til den anden, eller som medfører retlig uvished, der hindrer det indre markeds funktion og udviklingen af informationssamfundet i Europa, bør derfor tilpasses, og inkonsekvente nationale reaktioner på den teknologiske udvikling bør undgås, hvorimod der ikke er behov for at fjerne eller undgå forskelle, der ikke påvirker det indre markeds funktion negativt.

[...]

(9) Udgangspunktet for en harmonisering af ophavsret og beslægtede rettigheder bør være et højt beskyttelsesniveau, da sådanne rettigheder er af afgørende betydning for den intellektuelle skabelsesproces. En sådan beskyttelse bidrager til at bevare og udvikle kreativiteten til gavn for ophavsmænd, kunstnere, producenter, forbrugere, kulturen, industrien og almenheden generelt.
[...]

(10) Hvis ophavsmænd og kunstnere skal kunne fortsætte deres kreative og kunstneriske arbejde, er det nødvendigt, at de modtager et passende vederlag for anvendelsen af deres værker, og det samme gælder producenterne, der skal kunne finansiere dette arbejde. De investeringer, der er nødvendige for at fremstille varer som f.eks. fonogrammer, film eller multimedieprodukter og tjenesteydelser som f.eks. bestillingstjenester, er meget betydelige. En passende retlig beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder er nødvendig for at sikre et sådant vederlag og muliggøre et tilfredsstillende afkast af investeringerne.

[...]

(31) Det er nødvendigt at bevare en rimelig balance med hensyn til rettigheder og interesser mellem de forskellige kategorier af rettighedshavere og mellem de forskellige kategorier af rettighedshavere og brugere af beskyttede frembringelser. De i medlemsstaterne gældende undtagelser og indskrænkninger til rettighederne må nyvurderes på baggrund af den nye elektroniske udvikling. [...] For at sikre, at det indre marked fungerer tilfredsstillende, bør definitionen af sådanne undtagelser og indskrænkninger i en vis grad harmoniseres. Harmoniseringsgraden bør baseres på deres følger for det indre markeds funktion.

(32) Direktivet indeholder en udtømmende opregning af undtagelser og indskrænkninger til reproduktionsretten og retten til overføring til almenheden. Nogle undtagelser og indskrænkninger finder i givet fald kun anvendelse på retten til reproduktion. Listen tager behørigt hensyn til medlemsstaternes forskellige retlige traditioner, samtidig med at den tilsigter at sikre det indre markeds funktion. Det er ønskeligt, at medlemsstaterne anvender disse undtagelser og indskrænkninger på ensartet vis, hvilket vil blive vurderet i forbindelse med den fremtidige gennemgang af gennemførelseslovgivningen.«

6 Artikel 2 i direktiv 2001/29, der har overskriften »Retten til reproduktion«, bestemmer følgende:

»Medlemsstaterne indfører en eneret til at tillade eller forbyde direkte eller indirekte, midlertidig eller permanent reproduktion på en hvilken som helst måde og i en hvilken som helst form, helt eller delvis:

[...]

c) for fremstillere af fonogrammer for så vidt angår deres fonogrammer

[...]«

7 Dette direktivs artikel 5 fastsætter undtagelser fra og indskrænkninger i de rettigheder, der er omhandlet i dets artikel 2-4. Denne artikel bestemmer følgende i stk. 3 og 5:

»3. Medlemsstaterne kan indføre undtagelser fra eller indskrænkninger i de rettigheder, der er nævnt i artikel 2 og 3, i følgende tilfælde:

[...]

d) hvis der er tale om citater med henblik på formål som kritik eller anmeldelser, forudsat at de vedrører et værk eller en anden frembringelse, som allerede er gjort tilgængelig for almenheden på lovlig vis, kilden med ophavsmandens navn angives, medmindre dette viser sig umuligt, og citaterne er i overensstemmelse med god skik og med hensyn til deres omfang ikke går ud over, hvad det særlige formål berettiger til

[...]

5. Undtagelser og indskrænkninger efter stk. 1, 2, 3 og 4 må kun anvendes i visse specielle tilfælde, der ikke strider mod den normale udnyttelse af værket eller andre frembringelser og ikke indebærer urimelig skade for rettighedshaverens legitime interesser.«

Direktiv 2006/115

8 Følgende fremgår af anden, femte og syvende betragtning til direktiv 2006/115:

»(2) Udlejning og udlån af ophavsretligt beskyttede værker samt frembringelser beskyttet af ophavsretsbeslægtede rettigheder spiller en stadig større rolle for navnlig ophavsmænd, kunstnere samt producenter af fonogrammer og film. Piratvirksomhed udgør en stadig større trussel.

[...]

(5) Det er nødvendigt, at ophavsmænd og udøvende kunstnere sikres et rimeligt vederlag, for vedvarende at kunne hellige sig deres skabende og kunstneriske virksomhed, og de nødvendige investeringer til navnlig fremstilling af fonogrammer og film er særdeles store og risikobehæftede. Muligheden for at sikre et rimeligt vederlag og dække disse investeringer kan kun sikres effektivt, hvis de berørte rettighedshavere har en rimelig retsbeskyttelse.

[...]

(7) Medlemsstaternes lovgivning bør tilnærmes indbyrdes under overholdelse af internationale konventioner, der danner basis for mange medlemsstaters lovgivning om ophavsret og hermed beslægtede rettigheder.«

9 Dette direktivs artikel 1, der har overskriften »Harmoniseringens genstand«, bestemmer følgende i stk. 1:

»Medlemsstaterne indfører i overensstemmelse med bestemmelserne i dette kapitel, jf. dog artikel 6, ret til at tillade eller forbyde udlejning og udlån af originalværker og eksemplarer af ophavsretligt beskyttede værker samt af andre frembringelser, der er nævnt i artikel 3, stk. 1.«

10 Samme direktivs artikel 9, der har overskriften »Spredningsret«, fastsætter følgende i stk. 1:

»Medlemsstaterne giver de følgende eneret til at gøre genstandene angivet i litra a) til d), herunder eksemplarer deraf, tilgængelige for almenheden ved salg eller på anden måde; denne ret benævnes i det følgende »spredningsret«:

[...]

b) fremstillere af fonogrammer for så vidt angår deres fonogrammer

[...]«

11 Artikel 10, stk. 2, første afsnit, i direktiv 2006/115 er affattet som følger:

»[...] medlemsstaterne [kan], for så vidt angår beskyttelsen af udøvende kunstnere, fremstillere af fonogrammer, radio- og fjernsynsselskaber og producenter af den første optagelse af film, indføre lignende indskrænkninger som dem, de indfører med hensyn til beskyttelsen af ophavsretten til litterære og kunstneriske værker.«

Tysk ret

12 Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte – Urheberrechtsgesetz (lov om ophavsret og beslægtede rettigheder) af 9. september 1965 (BGBl. 1965 I, s. 1273, herefter »UrhG«) bestemmer følgende i § 24:

»1. Et selvstændigt værk, som er skabt ved fri benyttelse af en andens værk, må offentliggøres og udnyttes uden samtykke fra det benyttede værks ophavsmand.

2. Stk. 1 gælder ikke for anvendelse af et musikværk, hvorved en melodi på en genkendelig måde udtages fra værket for at blive anvendt ved fremstillingen af et nyt værk.«

13 § 85, stk. 1, i UrhG, som gennemfører artikel 2, litra c), i direktiv 2001/29 og artikel 9 i direktiv 2006/115, fastsætter i første punktum, første og andet alternativ, at fonogramfremstilleren har eneret til reproduktion og spredning af fonogrammet.

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

14 Hütter m.fl. er medlemmer af musikgruppen Kraftwerk. Gruppen udgav i 1977 et fonogram, som indeholder musikstykket »Metall auf Metall«.

15 Moses Pelham og Martin Haas er komponister af musikstykket »Nur mir«, der udkom på fonogrammer, som selskabet Pelham fremstillede i 1997.

16 Hütter m.fl. har gjort gældende, at Pelham i elektronisk form har kopieret en prøve (*sample*) på ca. to sekunder af en rytmesekvens fra musikstykket »Metall auf Metall« og indarbejdet denne prøve i loops i musikstykket »Nur mir«, selv om det ville have været muligt for dem selv at spille denne sekvens.

17 Hütter m.fl. har principalt gjort gældende, at Pelham har krænket de med ophavsretten beslægtede rettigheder, som de er indehavere af i deres egenskab af fonogramfremstillere. De har subsidiært gjort gældende, at den intellektuelle ejendomsret, som de er indehavere af i deres egenskab af udøvende kunstnere, og Ralf Hütters ophavsret til musikværket er blevet krænket. Mere subsidiært har de gjort gældende, at Pelham har overtrådt konkurrencelovgivningen.

18 Hütter anlagde sag ved Landgericht Hamburg (den regionale ret i første instans i Hamborg, Tyskland) med påstand om, at krænkelsen blev bragt til ophør, tilkendelse af skadeserstatning, udlevering af oplysninger og udlevering af fonogrammerne med henblik på destruktion.

19 Denne ret gav sagsøgerne medhold, og den appel, som Pelham iværksatte ved Oberlandesgericht Hamburg (den regionale appeldomstol i Hamborg, Tyskland), blev forkastet. Efter at Pelham havde iværksat revisionsappel ved Bundesgerichtshof (forbundsdomstol, Tyskland), blev den af Oberlandesgericht Hamburg (den regionale appeldomstol i Hamborg) afsagte dom ophævet, og sagen blev hjemvist til denne domstol til fornyet behandling. Denne domstol forkastede på ny Pelhams appel. Ved dom af 13. december 2012 forkastede Bundesgerichtshof (forbundsdomstol) den nye

revisionsappel, som Pelham havde iværksat. Sidstnævnte dom blev ophævet af Bundesverfassungsgericht (forbundsdomstol i forfatningsretlige sager, Tyskland), som hjemviste sagen til den forelæggende ret.

- 20 Den forelæggende ret har anført, at udfaldet af revisionsappellen afhænger af fortolkningen af artikel 2, litra c), og artikel 5, stk. 3, litra d), i direktiv 2001/29 og af artikel 9, stk. 1, litra b), og artikel 10, stk. 2, i direktiv 2006/115.
- 21 Det skal for det første afgøres, om Pelham ved at bruge Hütter m.fl.'s lydoptagelse ved fremstillingen af deres eget fonogram har krænket sidstnævntes eneret til at reproducere og sprede det fonogram, som indeholder nummeret »*Metall auf Metall*«, som fastsat i UrhG's § 85, stk. 1, der gennemfører artikel 2, litra c), i direktiv 2001/29 og artikel 9 i direktiv 2006/115. Det skal navnlig afgøres, om en sådan krænkelse kan fastslås, når der – som i det foreliggende tilfælde – er udtaget to sekunder af en rytmesekvens fra et fonogram, som derefter overføres til et andet fonogram, og om sidstnævnte fonogram udgør et eksemplar af et andet fonogram som omhandlet i artikel 9, stk. 1, litra b), i direktiv 2006/115.
- 22 Såfremt en sådan krænkelse af fonogramfremstillers rettighed fastslås, opstår for det andet spørgsmålet, om Pelham kan påberåbe sig »retten til fri benyttelse« i henhold til UrhG's § 24, stk. 1, som finder analog anvendelse på fonogramfremstillers ret, og hvorefter et selvstændigt værk, som er skabt ved fri benyttelse af en andens værk, må offentliggøres og udnyttes uden samtykke fra det benyttede værks ophavsmand. Den forelæggende ret har i denne forbindelse anført, at en sådan bestemmelse ikke har noget udtrykkeligt modstykke i EU-retten, og ønsker derfor oplyst, om den pågældende bestemmelse er i overensstemmelse med EU-retten, henset til, at den begrænser beskyttelsen af fonogramfremstillers eneret til reproduktion og spredning af sit fonogram.
- 23 For det tredje hviler de i national ret fastsatte undtagelser fra og indskrænkninger i reproduktionsretten som omhandlet i artikel 2, litra c), i direktiv 2001/29 og spredningsretten som omhandlet i artikel 9, stk. 1, litra b), i direktiv 2006/115 på artikel 5, stk. 3, i direktiv 2001/29 og på artikel 10, stk. 2, første afsnit, i direktiv 2006/115. Den forelæggende ret er imidlertid i tvivl om fortolkningen af disse bestemmelser under omstændigheder som de i hovedsagen omhandlede.
- 24 Den forelæggende ret har for det fjerde anført, at de relevante EU-retlige bestemmelser skal fortolkes og anvendes i lyset af de grundlæggende rettigheder, som er sikret ved Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«). I denne forbindelse ønsker den forelæggende ret oplyst, om medlemsstaterne har et spillerum ved gennemførelsen i national ret af artikel 2, litra c), og artikel 5, stk. 2 og 3, i direktiv 2001/29 og af artikel 9, stk. 1, litra b), og artikel 10, stk. 2, første afsnit, i direktiv 2006/115. Den forelæggende ret har anført, at ifølge retspraksis fra Bundesverfassungsgericht (forbundsdomstol i forfatningsretlige sager) skal bestemmelser i national ret, som gennemfører et EU-direktiv, nemlig i princippet ikke vurderes i forhold til de grundlæggende rettigheder i Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (Forbundsrepublikken Tysklands forfatning) af 23. maj 1949 (BGBl. 1949 I, s. 1), men kun i forhold til de grundlæggende rettigheder, der er sikret ved EU-retten, når det pågældende direktiv ikke overlader medlemsstaterne nogen skønsmargen ved dets gennemførelse. Den forelæggende ret er i øvrigt i tvivl om fortolkningen af disse grundlæggende rettigheder under omstændigheder som de i hovedsagen omhandlede.
- 25 Under disse omstændigheder har Bundesgerichtshof (forbundsdomstol, Tyskland) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Foreligger der et indgreb i eneretten for en fremstiller af fonogrammer til reproduktion af hans fonogram i henhold til artikel 2, litra c), i direktiv 2001/29[...], når meget små lydbidder udtages af hans fonogram og overføres til et andet fonogram?

- 2) Er et fonogram, som indeholder meget små lydbidder, der er overført fra et andet fonogram, i henhold til artikel 9, stk. 1, litra b), i direktiv 2006/115[...] et eksemplar af det andet fonogram?
- 3) Kan medlemsstaterne indføre en bestemmelse, der – som bestemmelsen i [UrHG's] § 24, stk. 1 [...] – præciserer, at beskyttelsen af fremstilleren af fonogrammet eneret til reproduktion [artikel 2, litra c), i direktiv 2001/29...] og spredning [artikel 9, stk. 1, litra b), i direktiv 2006/115...] af hans fonogram er begrænset immanent på den måde, at et selvstændigt værk, som er skabt ved fri benyttelse af hans fonogram, må udnyttes uden hans samtykke?
- 4) Bliver et værk eller en anden frembringelse som omhandlet i artikel 5, stk. 3, litra d), i direktiv 2001/29[...] benyttet til brug for citater, hvis det ikke fremgår, at der benyttes et fremmed værk eller en fremmed anden frembringelse?
- 5) Giver de EU-retlige bestemmelser om fremstilleren af fonogrammet ret til reproduktion og spredning [artikel 2, litra c), i direktiv 2001/29...] og artikel 9, stk. 1, litra b), i direktiv 2006/115...] og undtagelserne fra eller begrænsningerne af disse rettigheder (artikel 5, stk. 2 og 3, i direktiv 2001/29[...] og artikel 10, stk. 2, første [afsnit], i direktiv 2006/115...) et spillerum med hensyn til gennemførelsen i national ret?
- 6) På hvilken måde skal der ved fastlæggelsen af omfanget af beskyttelsen af fremstilleren af fonogrammet eneret til reproduktion [artikel 2, litra c), i direktiv 2001/29...] og spredning [artikel 9, stk. 1, litra b), i direktiv 2006/115...] af hans fonogram og rækkevidden af undtagelserne fra eller begrænsningerne af disse rettigheder (artikel 5, stk. 2 og 3, i direktiv 2001/29[...] og artikel 10, stk. 2, første [afsnit], i direktiv 2006/115...) tages hensyn til de grundlæggende rettigheder i [Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder]?»

De præjudicielle spørgsmål

Det første og det sjette spørgsmål

- 26 Med det første og det sjette spørgsmål, der skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 2, litra c), i direktiv 2001/29 i lyset af chartret skal fortolkes således, at fonogramfremstillers eneret til at tillade eller forbyde reproduktion af sit fonogram gør det muligt for denne at modsætte sig en tredjemands udtagning af en endog meget kort lydprøve af fonogrammet med henblik på at inkludere denne prøve i et andet fonogram.
- 27 Ifølge ordlyden af artikel 2, litra c), i direktiv 2001/29 indfører medlemsstaterne en eneret til at tillade eller forbyde »direkte eller indirekte, midlertidig eller permanent reproduktion på en hvilken som helst måde og i en hvilken som helst form, helt eller delvis« for fremstillere af fonogrammer for så vidt angår deres fonogrammer.
- 28 Direktiv 2001/29 definerer ikke begrebet »direkte eller indirekte [...] reproduktion« af et fonogram som omhandlet i denne bestemmelse. Fastlæggelsen af betydningen og rækkevidden af dette udtryk bør derfor i henhold til Domstolens faste praksis ske efter dets sædvanlige betydning i almindelig sprogbrug, idet der skal tages hensyn til den kontekst, hvori det anvendes, og de mål, der forfølges med den lovgivning, som det udgør en del af (dom af 3.9.2014, Deckmyn og Vrijheidsfonds, C-201/13, EU:C:2014:2132, præmis 19 og den deri nævnte retspraksis).

- 29 Det følger af ordlyden af artikel 2, litra c), i direktiv 2001/29, som er gengivet i nærværende doms præmis 27, at en brugers reproduktion af en endog meget kort lydprøve af et fonogram i princippet skal betragtes som en »delvis« reproduktion af dette fonogram i nævnte bestemmelses forstand, og at en sådan reproduktion derfor er omfattet af den eneret, som bestemmelsen giver fremstilleren af fonogrammet.
- 30 Denne ordlydsfortolkning af artikel 2, litra c), i direktiv 2001/29 er i overensstemmelse med dels direktivets overordnede mål, der – som det fremgår af fjerde, niende og tiende betragtning til dette – er at indføre et højt beskyttelsesniveau for ophavsretten og beslægtede rettigheder, dels det specifikke mål vedrørende fonogramfremstillers eneret, som er udtrykt i tiende betragtning, og som er at beskytte de investeringer, som denne foretager. Som det anføres i samme betragtning, er de investeringer, der er nødvendige for at fremstille varer som f.eks. fonogrammer, nemlig meget betydelige, og det er derfor nødvendigt at sikre, at producenterne af disse kan opnå et tilfredsstillende afkast.
- 31 Når en bruger i forbindelse med udøvelsen af friheden for kunst udtager en prøve af et fonogram for at anvende den i et nyt værk i en form, som er ændret og uigenkendelig for øret, skal en sådan anvendelse imidlertid anses for ikke at udgøre en »reproduktion« som omhandlet i artikel 2, litra c), i direktiv 2001/29.
- 32 Det skal i denne henseende bemærkes, at det fremgår af 3. og 31. betragtning til direktiv 2001/29, at den med dette direktiv gennemførte harmonisering har til formål navnlig inden for det elektroniske miljø at bevare en rimelig balance mellem på den ene side indehaverne af ophavsrettigheder og beslægtede rettigheders interesse i beskyttelsen af deres intellektuelle ejendomsret, som i dag er garanteret ved chartrets artikel 17, stk. 2, og på den anden siden beskyttelsen af brugerne af beskyttede frembringelsers interesser og grundlæggende rettigheder og af almenhedens interesse (jf. i denne retning dom af 7.8.2018, Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, præmis 41).
- 33 Domstolen har således allerede fastslået, at det på ingen måde følger af hverken chartrets artikel 17, stk. 2, eller af Domstolens praksis, at den intellektuelle ejendomsret, som er fastsat i denne bestemmelse, skulle være urørlig, og at dens beskyttelse derfor skulle være absolut (dom af 24.11.2011, Scarlet Extended, C-70/10, EU:C:2011:771, præmis 43, af 16.2.2012, SABAM, C-360/10, EU:C:2012:85, præmis 41, og af 27.3.2014, UPC Telekabel Wien, C-314/12, EU:C:2014:192, præmis 61).
- 34 Denne ret skal nemlig afvejes i forhold til de andre grundlæggende rettigheder, herunder friheden for kunst, som er sikret ved chartrets artikel 13, og som – for så vidt som den falder ind under ytringsfriheden, der er beskyttet ved chartrets artikel 11 og ved artikel 10, stk. 1, i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, undertegnet i Rom den 4. november 1950 – gør det muligt at deltage i den offentlige udveksling af information og meninger af enhver art om kultur, politik og samfund (jf. i denne retning Menneskerettighedsdomstolens dom af 24.5.1988, Müller m.fl. mod Schweiz, CE:ECHR:1988:0524JUD001073784, § 27, og af 8.7.1999, Karataş mod Tyrkiet, CE:ECHR:1999:0708JUD002316894, § 49).
- 35 Det bemærkes i denne forbindelse, at *sampling*-teknikken – som består i, at en bruger, oftest ved hjælp af elektronisk udstyr, udtager en prøve af et fonogram og anvender den med henblik på frembringelse af et nyt værk – udgør en kunstnerisk udtryksform, der henhører under friheden for kunst, som er beskyttet ved chartrets artikel 13.
- 36 Ved udøvelsen af denne frihed kan brugeren af en lydprøve (*sample*) i forbindelse med frembringelsen af et nyt værk se sig foranlediget til at ændre den prøve, som er udtaget af fonogrammet, i en sådan grad, at denne prøve ikke er genkendelig for øret i det nye værk.

- 37 At antage, at en prøve, som er udtaget af et fonogram og anvendt i et nyt værk i en form, som er ændret og uigenkendelig for øret, med henblik på egen kunstnerisk frembringelse, udgør en »reproduktion« af dette fonogram som omhandlet i artikel 2, litra c), i direktiv 2001/29, ville imidlertid ikke alene være i strid med dette udtryks sædvanlige betydning i almindelig sprogbrug som omhandlet i den retspraksis, der er nævnt i nærværende doms præmis 28, men også underkende det krav om en rimelig balance, som er nævnt i præmis 32.
- 38 En sådan fortolkning ville navnlig gøre det muligt for en fonogramfremstiller i et sådant tilfælde at modsætte sig, at en tredjemand udtager en endog meget kort lydprøve af førstnævntes fonogram med henblik på kunstnerisk frembringelse, selv om en sådan udtagning ikke ville berøre denne fremstillers mulighed for at opnå et tilfredsstillende afkast af sin investering.
- 39 Henset til ovenstående betragtninger skal det første og det sjette spørgsmål besvares med, at artikel 2, litra c), i direktiv 2001/29 i lyset af chartret skal fortolkes således, at den eneret, som denne bestemmelse giver fonogramfremstilleren til at tillade eller forbyde reproduktion af sit fonogram, gør det muligt for denne at modsætte sig en tredjemands anvendelse af en endog meget kort lydprøve af fonogrammet med henblik på at inkludere denne prøve i et andet fonogram, medmindre prøven inkluderes deri i en form, som er ændret og uigenkendelig for øret.

Det andet spørgsmål

- 40 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 9, stk. 1, litra b), i direktiv 2006/115 skal fortolkes således, at et fonogram, som indeholder prøver af musik, der er overført fra et andet fonogram, udgør et »eksemplar« af dette fonogram i denne bestemmelses forstand.
- 41 Ifølge ordlyden af artikel 9, stk. 1, litra b), i direktiv 2006/115 giver medlemsstaterne fremstillere af fonogrammer eneret til at gøre deres fonogrammer, herunder eksemplarer deraf, tilgængelige for almenheden ved salg eller på anden måde.
- 42 Hverken artikel 9 i direktiv 2006/115 eller nogen anden bestemmelse i direktivet definerer begrebet »eksemplar« i nævnte artikels forstand.
- 43 Dette begreb skal derfor fortolkes under hensyntagen til den sammenhæng, hvori den pågældende bestemmelse indgår, og det mål, som forfølges med den omhandlede lovgivning.
- 44 Det bemærkes, at fonogramfremstillerens eneret til spredning i henhold til artikel 9, stk. 1, litra b), i direktiv 2006/115 har til formål – gennem en rimelig retsbeskyttelse af fremstillerens intellektuelle ejendomsret – at give denne mulighed for at dække de investeringer, som denne er gået ind på med henblik på fremstilling af fonogrammer, og som kan vise sig at være særdeles store og risikobehæftede, således som det er anført i anden og femte betragtning til direktiv 2006/115.
- 45 I denne forbindelse fremgår det af anden betragtning, at den beskyttelse, som dette direktiv giver fonogramfremstilleren, navnlig tager sigte på at bekæmpe piratvirksomhed, nemlig – som anført af generaladvokaten i punkt 45 i forslaget til afgørelse – fremstilling og spredning til offentligheden af forfalskninger af fonogrammer. Spredning af sådanne eksemplarer udgør nemlig en særligt stor trussel mod fonogramfremstillerens interesser, for så vidt som den kan medføre en betydelig mindskelse af de indtægter, som denne opnår ved at stille fonogrammerne til rådighed.
- 46 Som generaladvokaten har fremhævet i punkt 46 i sit forslag til afgørelse, er det imidlertid alene genstande, der gengiver alle eller en væsentlig del af de på et fonogram optagne lyde, som på grund af deres egenskaber kan erstatte de lovlige eksemplarer af dette og dermed kan udgøre et eksemplar af dette fonogram som omhandlet i artikel 9, stk. 1, i direktiv 2006/115.

- 47 Dette er derimod ikke tilfældet for en genstand, som ikke gengiver alle eller en væsentlig del af de lyde, som er optaget på et fonogram, men blot indarbejder prøver af musik, eventuelt i ændret form, som er overført fra dette fonogram med henblik på at skabe et nyt værk, som er selvstændigt i forhold til dette.
- 48 En sådan fortolkning af artikel 9, stk. 1, litra b), i direktiv 2006/115 i lyset af dets formål bestyrkes af den sammenhæng, hvori den lovgivning, som bestemmelsen er en del af, indgår.
- 49 Som det anføres i syvende betragtning til direktiv 2006/115, tilsigter direktivet i denne henseende at tilnærme medlemsstaternes lovgivning indbyrdes under overholdelse af internationale konventioner, der danner basis for mange medlemsstaters lovgivning om ophavsret og hermed beslægtede rettigheder.
- 50 En af disse konventioner er Genèvekonventionen, som ifølge præambelen hertil bl.a. har til formål at imødegå den tiltagende ulovlige kopiering af fonogrammer og den skade, denne forvolder fremstillernes interesser.
- 51 Denne konvention indeholder i artikel 2 en bestemmelse, som svarer til artikel 9, stk. 1, litra b), i direktiv 2006/115, og som specifikt fastsætter, at fremstillere af fonogrammer skal beskyttes mod fremstilling og spredning til almenheden af »kopier« af deres fonogrammer, som er fremstillet uden deres samtykke.
- 52 Ifølge nævnte konventions artikel 1, litra c), er en sådan »kopi« imidlertid enhver genstand, som indeholder lyde taget direkte eller indirekte fra et fonogram, og som omfatter »alle eller en væsentlig del af« de på dette fonogram optagne lyde.
- 53 Bestemmelserne i Genèvekonventionen er ganske vist ikke en del af Unionens retsorden, eftersom Unionen dels ikke er kontraherende part i denne konvention, dels ikke kan anses for at være trådt i medlemsstaternes sted inden for dens anvendelsesområde, og dette allerede af den grund, at ikke alle medlemsstater er parter i konventionen (jf. analogt dom af 15.3.2012, SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, præmis 41). Det forholder sig ikke desto mindre således, at den dog udgør en af de internationale konventioner, der er henvist til i nærværende doms præmis 49, og at bestemmelserne i direktiv 2006/115 derfor så vidt mulig skal fortolkes i lyset af denne konvention (jf. i denne retning dom af 7.12.2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, præmis 35, af 4.10.2011, Football Association Premier League m.fl., C-403/08 og C-429/08, EU:C:2011:631, præmis 189, og af 19.12.2018, Syed, C-572/17, EU:C:2018:1033, præmis 20).
- 54 Det følger heraf, at det i lighed med, hvad generaladvokaten har anført i punkt 46 og 47 i sit forslag til afgørelse, må lægges til grund, at begrebet »eksemplar« som omhandlet i artikel 9, stk. 1, litra b), i direktiv 2006/115 skal fortolkes i sammenhæng med samme begreb »kopi«, således som det er indeholdt i artikel 1, litra c), og artikel 2 i Genèvekonventionen.
- 55 Henset til ovenstående betragtninger skal det andet spørgsmål besvares med, at artikel 9, stk. 1, litra b), i direktiv 2006/115 skal fortolkes således, at et fonogram, som indeholder prøver af musik, der er overført fra et andet fonogram, ikke udgør et »eksemplar« af dette fonogram i denne bestemmelses forstand, for så vidt som det ikke gengiver hele eller en væsentlig del af dette fonogram.

Det tredje spørgsmål

- 56 Den forelæggende ret har anført, at ifølge ordlyden af UrhG's § 24, stk. 1, som finder analog anvendelse på fonogramfremstillers ret, må et selvstændigt værk, som er skabt ved benyttelse af en andens værk, anvendes og udnyttes uden samtykke fra det benyttede værks ophavsmand. Den forelæggende ret har præciseret, at en sådan »ret til fri benyttelse« ikke som sådan udgør en undtagelse fra ophavsretten,

men snarere er en indskrænkning, der er uadskilleligt forbundet med beskyttelsen af denne, og som beror på erkendelsen af, at kulturel skabelse ikke er tænkelig uden at bygge på andre ophavsmænds tidligere præstationer.

- 57 På denne baggrund, og eftersom det fremgår af besvarelsen af det andet spørgsmål, at en reproduktion som den i hovedsagen omhandlede ikke er omfattet af artikel 9, stk. 1, litra b), i direktiv 2006/115, må det lægges til grund, at den forelæggende ret med det tredje spørgsmål nærmere bestemt ønsker oplyst, om en medlemsstat i sin nationale ret må fastsætte andre undtagelser fra eller indskrænkninger i fonogramfremstillers ret i henhold til artikel 2, litra c), i direktiv 2001/29 end de i dette direktivs artikel 5 omhandlede.
- 58 Som det fremgår af både begrundelsen til forslaget til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet af 10. december 1997 (COM(97) 628 final) og 32. betragtning til direktiv 2001/29, er opregningen af undtagelser og indskrænkninger i dette direktivs artikel 5 udtømmende, hvilket Domstolen ligeledes har fremhævet ved flere lejligheder (dom af 16.11.2016, Soulier og Doke, C-301/15, EU:C:2016:878, præmis 34, og af 7.8.2018, Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, præmis 16).
- 59 I denne henseende er det blevet påpeget i nærværende doms præmis 32, at den med nævnte direktiv gennemførte harmonisering har til formål navnlig inden for det elektroniske miljø at bevare en rimelig balance mellem på den ene side indehaverne af ophavsrettigheder og beslægtede rettigheders interesse i beskyttelsen af deres intellektuelle ejendomsret og på den anden siden beskyttelsen af brugerne af beskyttede frembringelses interesser og grundlæggende rettigheder og af almenhedens interesse.
- 60 De mekanismer, som gør det muligt at finde den rette afvejning af de forskellige rettigheder og interesser, indeholdes imidlertid i selve direktiv 2001/29, idet dette bl.a. dels – i artikel 2-4 – fastsætter rettighedshavernes enerettigheder, dels – i artikel 5 – fastsætter de undtagelser og indskrænkninger til disse rettigheder, som medlemsstaterne kan eller skal gennemføre, dog således at disse mekanismer skal konkretiseres ved nationale gennemførelsesforanstaltninger til dette direktiv samt ved de nationale myndigheders anvendelse heraf (jf. i denne retning dom af 29.1.2008, Promusicae, C-275/06, EU:C:2008:54, præmis 66 og den deri nævnte retspraksis).
- 61 Domstolen har gentagne gange fastslået, at de grundlæggende rettigheder, som i dag fremgår af chartret, og som Domstolen skal beskytte, er inspireret af de fælles forfatningsmæssige traditioner i medlemsstaterne samt de anvisninger i form af internationale traktater om beskyttelse af menneskerettighederne, som medlemsstaterne har været med til at udarbejde, eller som de senere har tiltrådt (jf. i denne retning dom af 27.6.2006, Parlamentet mod Rådet, C-540/03, EU:C:2006:429, præmis 35 og den deri nævnte retspraksis).
- 62 Til den i nærværende doms præmis 32 nævnte rimelige balance bidrager ligeledes artikel 5, stk. 5, i direktiv 2001/29, som kræver, at undtagelser og indskrænkninger efter direktivets artikel 5, stk. 1-4, kun anvendes i visse specielle tilfælde, der ikke strider mod den normale udnyttelse af værket eller andre frembringelser og ikke indebærer urimelig skade for rettighedshaverens legitime interesser.
- 63 Såfremt den enkelte medlemsstat i denne sammenhæng – uanset EU-lovgivers udtrykkelige vilje som beskrevet i nærværende doms præmis 58 – kunne indføre undtagelser fra ophavsmandens enerettigheder i henhold til artikel 2-4 i direktiv 2001/29, ud over de undtagelser og indskrænkninger, som er udtømmende opregnet i direktivets artikel 5, ville det være til skade for effektiviteten af den harmonisering af ophavsretten og beslægtede rettigheder, som er foretaget ved nævnte direktiv, og for det retssikkerhedshensyn, som det forfølger (dom af 13.2.2014, Svensson m.fl., C-466/12, EU:C:2014:76, præmis 34 og 35). Det følger nemlig udtrykkeligt af 31. betragtning til samme direktiv, at eksisterende forskelle hvad angår undtagelser og indskrænkninger med hensyn til visse handlinger, der er underlagt

restriktioner, havde direkte negative følger for det indre marked for ophavsret og beslægtede rettigheder, og opregningen af undtagelser og indskrænkninger i artikel 5 i direktiv 2001/29 tilsigter således at sikre det indre markeds funktion.

- 64 Som det desuden fremgår af 32. betragtning til samme direktiv, skal medlemsstaterne anvende disse undtagelser og indskrænkninger på ensartet vis. Kravet om en ensartet gennemførelse af disse undtagelser og indskrænkninger ville imidlertid ikke kunne garanteres, hvis medlemsstaterne frit kunne indføre sådanne undtagelser og indskrænkninger ud over dem, som udtrykkeligt er fastsat i direktiv 2001/29 (jf. i denne retning dom af 12.11.2015, *Hewlett-Packard Belgium*, C-572/13, EU:C:2015:750, præmis 38 og 39), og Domstolen har i øvrigt allerede fremhævet, at ingen bestemmelse i direktiv 2001/29 giver mulighed for, at medlemsstaterne udvider anvendelsesområdet for disse undtagelser eller indskrænkninger (jf. i denne retning dom af 10.4.2014, *ACI Adam m.fl.*, C-435/12, EU:C:2014:254, præmis 27).
- 65 Henset til ovenstående betragtninger skal det tredje spørgsmål besvares med, at en medlemsstat ikke i sin nationale ret må fastsætte andre undtagelser fra eller indskrænkninger i fonogramfremstillers ret i henhold til artikel 2, litra c), i direktiv 2001/29 end de i dette direktivs artikel 5 omhandlede.

Det fjerde spørgsmål

- 66 Med det fjerde spørgsmål – som vedrører det tilfælde, hvor det fastslås, at der foreligger et indgreb i fonogramfremstillers eneret til reproduktion i henhold til artikel 2, litra c), i direktiv 2001/29 – ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om dette direktivs artikel 5, stk. 3, litra d), skal fortolkes således, at begrebet »citerer« i denne bestemmelse omfatter en situation, hvor det ikke er muligt at identificere det pågældende værk ved hjælp af det omhandlede citat.
- 67 Ifølge ordlyden af artikel 5, stk. 3, litra d), i direktiv 2001/29 kan medlemsstaterne indføre undtagelser fra eller indskrænkninger i den eneret til reproduktion og overføring til almenheden, der er omhandlet i dette direktivs artikel 2 og 3, hvis der er tale om citater med henblik på formål som kritik eller anmeldelser, forudsat at de vedrører et værk eller en anden frembringelse, som allerede er gjort tilgængelig for almenheden på lovlig vis, kilden med ophavsmandens navn angives, medmindre dette viser sig umuligt, og citaterne er i overensstemmelse med god skik og med hensyn til deres omfang ikke går ud over, hvad det særlige formål berettiger til.
- 68 Indledningsvis skal det i lighed med, hvad generaladvokaten har anført i punkt 62 og 63 i sit forslag til afgørelse, fastslås, at henset til ordlyden af artikel 5, stk. 3, litra d), i direktiv 2001/29, som vedrører »et værk eller en anden frembringelse«, kan den i denne bestemmelse omhandlede undtagelse eller indskrænkning finde anvendelse på brugen af et beskyttet musikværk, for så vidt som de betingelser, der er fastsat i bestemmelsen, er opfyldt.
- 69 Anvendelsen af artikel 5, stk. 3, litra d), i direktiv 2001/29 forudsætter som anført i nærværende doms præmis 67, at den pågældende brug er »i overensstemmelse med god skik og med hensyn til [dens] omfang ikke går ud over, hvad det særlige formål berettiger til«, således at den omhandlede anvendelse til brug for citater ikke må gå videre end nødvendigt med henblik på at opnå formålet med det omhandlede citat.
- 70 Da udtrykket »citerer« ikke er defineret i direktiv 2001/29, bør fastlæggelsen af betydningen og rækkevidden af dette udtryk i henhold til Domstolens faste praksis, som er nævnt i nærværende doms præmis 28, ske efter dets sædvanlige betydning i almindelig sprogbrug, idet der skal tages hensyn til den kontekst, hvori det anvendes, og de mål, der forfølges med den lovgivning, som det udgør en del af.

- 71 Hvad angår den sædvanlige betydning i almindelig sprogbrug af udtrykket »citater« bemærkes, at et citats væsentligste kendetegn er, at en bruger, som ikke er ophavsmand til citatet, anvender et værk eller mere generelt et uddrag af et værk med henblik på at illustrere en ytring, forsvare et synspunkt eller muliggøre en intellektuel sammenligning af dette værk og nævnte brugers ytringer, og brugeren af et beskyttet værk, som vil påberåbe sig undtagelsen for citater, skal følgelig have til hensigt at indgå i et samspil med dette værk, således som generaladvokaten har anført i punkt 64 i forslaget til afgørelse.
- 72 Når skaberen af et nyt musikværk bruger en lydprøve (*sample*), som er udtaget af et fonogram, og som er genkendeligt, når der lyttes til dette nye værk, kan anvendelsen af denne lydprøve nærmere bestemt – alt efter sagens omstændigheder – udgøre et »citat« i henhold til artikel 5, stk. 3, litra d), i direktiv 2001/29, sammenholdt med chartrets artikel 13, for så vidt som denne anvendelse tilsigter at indgå i et samspil med det værk, hvoraf prøven er udtaget, som omhandlet i nærværende doms præmis 71, og for så vidt som betingelserne i nævnte artikel 5, stk. 3, litra d), er opfyldt.
- 73 Som generaladvokaten har fremhævet i punkt 65 i sit forslag til afgørelse, kan der imidlertid ikke være et sådant samspil, når det ikke er muligt at identificere det pågældende værk ved hjælp af det omhandlede citat.
- 74 Henset til ovenstående betragtninger skal det fjerde spørgsmål besvares med, at artikel 5, stk. 3, litra d), i direktiv 2001/29 skal fortolkes således, at begrebet »citater« i denne bestemmelse ikke omfatter en situation, hvor det ikke er muligt at identificere det pågældende værk ved hjælp af det omhandlede citat.

Det femte spørgsmål

- 75 Indledningsvis bemærkes, at som det fremgår af nærværende doms præmis 24, vedrører det femte spørgsmål særligt den forelæggende rets anvendelse – med henblik på afgørelsen af tvisten i hovedsagen – af artikel 2, litra c), og artikel 5, stk. 3, litra d), i direktiv 2001/29 samt artikel 9, stk. 1, litra b), og artikel 10, stk. 2, første afsnit, i direktiv 2006/115.
- 76 I denne forbindelse er den forelæggende ret i tvivl om, hvorvidt disse EU-retlige bestemmelser overlader medlemsstaterne en skønsmargen ved deres gennemførelse, eftersom bestemmelser i national ret, som gennemfører et EU-direktiv, ifølge retspraksis fra Bundesverfassungsgericht (forbundsdomstol i forfatningsretlige sager) i princippet ikke skal vurderes i forhold til de grundlæggende rettigheder i Forbundsrepublikken Tysklands forfatning, men kun i forhold til de grundlæggende rettigheder, der er sikret ved EU-retten, når det pågældende direktiv ikke overlader medlemsstaterne nogen skønsmargen ved dets gennemførelse.
- 77 Henset til besvarelsen af det andet og det fjerde spørgsmål må det lægges til grund, at den forelæggende ret med sit femte spørgsmål nærmere bestemt ønsker oplyst, om artikel 2, litra c), i direktiv 2001/29 skal fortolkes således, at den udgør en foranstaltning til en fuldstændig harmonisering.
- 78 I denne henseende bemærkes, at i medfør af princippet om EU-rettens forrang, som er et væsentligt kendetegn ved Unionens retsorden, kan den omstændighed, at en medlemsstat påberåber sig bestemmelser i national ret, selv hvis der er tale om forfatningsbestemmelser, ikke ændre EU-rettens virkning på denne stats område (dom af 26.2.2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, præmis 59).

- 79 Det skal hertil bemærkes, at når medlemsstaternes gennemførelse af et direktiv under alle omstændigheder er omfattet af den situation, som er omhandlet i chartrets artikel 51, og hvor medlemsstaterne gennemfører EU-retten, skal det niveau for beskyttelse af de grundlæggende rettigheder, som er fastsat i chartret, nås ved en sådan gennemførelse, uanset den skønsmargen, som medlemsstaterne har ved denne gennemførelse.
- 80 Når en national bestemmelse eller foranstaltning – i en situation, hvor medlemsstaternes virke ikke fuldt ud er reguleret af EU-retten – gennemfører EU-retten som omhandlet i chartrets artikel 51, stk. 1, er det dog fortsat muligt for nationale myndigheder og retter at anvende nationale normer til beskyttelse af de grundlæggende rettigheder, forudsat at denne anvendelse ikke gør indgreb i det beskyttelsesniveau, som er fastsat i chartret, således som dette fortolkes af Domstolen, eller i EU-rettens forrang, enhed og effektive virkning (dom af 26.2.2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, præmis 60, og af 26.2.2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, præmis 29).
- 81 Det er således i overensstemmelse med EU-retten, at de nationale retter og myndigheder lader denne anvendelse være afhængig af den af den forelæggende ret anførte omstændighed, at bestemmelserne i et direktiv »giver et spillerum ved gennemførelsen i national ret«, for så vidt som denne omstændighed forstås således, at den vedrører den grad af harmonisering, der foretages ved disse bestemmelser, idet en sådan anvendelse alene kan komme på tale, såfremt disse bestemmelser ikke foretager en fuldstændig harmonisering.
- 82 I den foreliggende sag skal det bemærkes, at direktiv 2001/29 kun har til formål at harmonisere visse aspekter af ophavsretten og beslægtede rettigheder, idet flere af direktivets bestemmelser i øvrigt viser EU-lovgivers hensigt om at give medlemsstaterne en skønsmargen ved dets gennemførelse (jf. i denne retning dom af 5.3.2015, Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, præmis 57).
- 83 Med hensyn til rettighedshavernes eneret i henhold til artikel 2, litra c), i direktiv 2001/29 er det i nærværende doms præmis 27 blevet påpeget, at medlemsstaterne ifølge denne bestemmelse indfører en eneret til at tillade eller forbyde »direkte eller indirekte, midlertidig eller permanent reproduktion på en hvilken som helst måde og i en hvilken som helst form, helt eller delvis« for fremstillere af fonogrammer for så vidt angår deres fonogrammer.
- 84 Denne bestemmelse definerer således på utvetydig vis den eneret til reproduktion, som tilkommer fremstillere af fonogrammer i EU. Den er i øvrigt ikke undergivet betingelser og ej heller, i henseende til gennemførelse eller virkninger, gjort afhængig af udstedelse af nogen retsakt.
- 85 Det følger heraf, at artikel 2, litra c), i direktiv 2001/29 udgør en foranstaltning til en fuldstændig harmonisering af det materielle indhold af den deri omhandlede ret (jf. analogt vedrørende den eneret, som tilkommer indehaveren af et EU-varemærke, dom af 20.11.2001, Zino Davidoff og Levi Strauss, C-414/99 – C-416/99, EU:C:2001:617, præmis 39, og af 12.11.2002, Arsenal Football Club, C-206/01, EU:C:2002:651, præmis 43).
- 86 Henset til ovenstående betragtninger skal det femte spørgsmål besvares med, at artikel 2, litra c), i direktiv 2001/29 skal fortolkes således, at den udgør en foranstaltning til en fuldstændig harmonisering af det materielle indhold af den deri omhandlede ret.

Sagsomkostninger

- 87 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parter udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Store Afdeling) for ret:

- 1) Artikel 2, litra c), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet skal i lyset af Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder fortolkes således, at den eneret, som denne bestemmelse giver fonogramfremstilleren til at tillade eller forbyde reproduktion af sit fonogram, gør det muligt for denne at modsætte sig en tredjemands anvendelse af en endog meget kort lydprøve af fonogrammet med henblik på at inkludere denne prøve i et andet fonogram, medmindre prøven inkluderes deri i en form, som er ændret og uigenkendelig for øret.
- 2) Artikel 9, stk. 1, litra b), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/115/EF af 12. december 2006 om udlejnings- og udlånsrettigheder samt om visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med intellektuel ejendomsret skal fortolkes således, at et fonogram, som indeholder prøver af musik, der er overført fra et andet fonogram, ikke udgør et »eksemplar« af dette fonogram i denne bestemmelses forstand, for så vidt som det ikke gengiver hele eller en væsentlig del af dette fonogram.
- 3) En medlemsstat må ikke i sin nationale ret fastsætte andre undtagelser fra eller indskrænkninger i fonogramfremstillers ret i henhold til artikel 2, litra c), i direktiv 2001/29 end de i dette direktivs artikel 5 omhandlede.
- 4) Artikel 5, stk. 3, litra d), i direktiv 2001/29 skal fortolkes således, at begrebet »citerer« i denne bestemmelse ikke omfatter en situation, hvor det ikke er muligt at identificere det pågældende værk ved hjælp af det omhandlede citat.
- 5) Artikel 2, litra c), i direktiv 2001/29 skal fortolkes således, at den udgør en foranstaltning til en fuldstændig harmonisering af det materielle indhold af den deri omhandlede ret.

Underskrifter